

Nr 28.

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående användningen av hästexportberedningens vinstmedel jämte i ämnet väckta motioner.

I en till riksdagen den 9 mars 1951 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 162, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen medgiva, att hästexportberedningens vinstmedel må användas i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som förordats i propositionen.

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 464 av herr *Nilsson, Hjalmar, m. fl.* och II: 598, likalydande, av herr *Staxäng m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen vid behandlingen av propositionen ville besluta, att av hästexportberedningens vinstmedel ett belopp å 500 000 kronor skall disponeras till understöd åt ardennerhingstföreningar och hushållsgillen, som äro hingsthållare;

2) I: 466 av herrar *Spetz och Sundelin* och II: 599, likalydande, av herr *Persson* i *Svensköp m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att hästexportberedningens vinstmedel må användas i överensstämmelse med de grunder som förordats i motionerna.

Beträffande det närmare innehållet i motionerna får utskottet hänvisa till dessa.

Till utskottet ha vidare inkommit framställningar i ämnet från ett flertal hästavelsföreningar.

Inledning.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 december 1940 tillsatte lantbruksstyrelsen statens hästexportberedning för att biträda styrelsen vid utarbetandet av en plan för exporten av hästar under kriget. Beredningen har fullgjort sitt uppdrag under relativt fria former och i fråga om riktlinjerna för sin verksamhet efter hand inhämtat direktiv av vederbörande chef för jordbruksdepartementet. Dessa direktiv ha bland annat inneburit, att exporten av hästar skulle bedrivas på sådant sätt, att den inhemska prisnivån på hästar icke komme att drivas i höjden av ett stigande världsmarknadspris. Det skulle följaktligen tillses, att priserna vid uppköp av hästar för export anslöto sig till det vid varje tillfälle rådande inhemska prisläget.

I enlighet härmed ha priserna inom landet på hästar, avsedda för export, anpassats till gällande inhemska marknadspriser. Samtidigt har emellertid beredningen strävat efter att erhålla bästa möjliga priser vid export-

avslut. Då världsmarknadspriserna under den tid, då beredningen var verksam, i allmänhet lågo över den inhemska prisnivån, ha efter hand vinster uppkommit, vilka fonderats av beredningen.

Genom beslut den 28 juli 1950 har Kungl. Maj:t återkallat beredningens uppdrag. Beredningens vinstmedel uppgingo vid utgången av år 1950 till sammanlagt 5 514 813 kronor 25 öre. Bortsett från ett belopp av 134 368 kronor 32 öre, vilket enligt tidigare meddelade beslut skall disponeras för vissa byggnadsarbeten vid veterinärrättningen i Skara och för forskningar rörande hovsjukdomar, ha några föreskrifter rörande användningen av dessa medel hittills icke utfärdats.

Med anledning härav har inom jordbruksdepartementet utarbetats en promemoria angående användningen av ifrågavarande medel.

Över promemorian ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av ett flertal myndigheter och sammanslutningar.

Frågans tidigare behandling.

I skrivelser den 3 mars och den 11 december 1943 framlade hästexportberedningen förslag rörande användningen av den behållning, som dittills uppkommit å beredningens verksamhet. I överensstämmelse med förslaget ställdes genom beslut av 1944 års riksdag (prop. nr 188/1944; r. skr. nr 402/1944) ett belopp av sammanlagt 500 000 kronor till förfogande dels till vissa kostnader i samband med omorganisationen av veterinärrättningen i Skara, dels till kostnaderna för forskningar rörande hästsjukdomar, i första hand hovsjukdomar. I övrigt ansågs förslaget böra ytterligare utredas och övervägas.

Sedermera upptogs frågan om användandet av vinstmedlen av 1946 års lantbruksmötesutredning, som föreslog att medlen skulle användas för anläggande av ett centralt permanent mötesområde i Jönköping och för iordningställande av ett mindre mötesområde på lämplig plats i Norrland.

I samband med remissbehandlingen av lantbruksmötesutredningens betänkande föreslog Hushållningssällskapens förbund, att vinstmedlen skulle få tagas i anspråk för att understödja och främja lantbruksmötesverksamheten.

I propositionen nr 208 till 1950 års riksdag angående lantbruksmötesverksamhetens ordnande avstyrktes förslaget, att den förefintliga behållningen å hästexportberedningens verksamhet skulle avsättas till en fond, vars avkastning skulle användas till att stödja lantbruksmötesverksamheten. Beträffande de allmänna principerna för medlens användning uttalades att medlen, med hänsyn till det sätt varpå de uppkommit, icke skäligen borde tillföras riksstaten. De borde emellertid icke heller, såsom vissa hushållningssällskap tidigare föreslagit, helt eller delvis fördelas mellan sällskapen. Huvudsynpunkten för dispositionen av medlen borde i stället vara, att de skulle användas så, att jordbruket som helhet finge nytta därav genom insats på områden, där anslag icke kunde erhållas å riksstaten. Medel borde

således kunna ställas till förfogande exempelvis för sådana speciella problem på forsknings- och försöksområdet, vilkas lösande kunde betraktas som en engångsuppgift och vilka icke sammanfölla med den löpande forsknings- och försöksverksamheten. Det framhölls emellertid, att även andra användningssätt kunde komma i fråga.

Jordbruksutskottet anslöt sig i sitt utlåtande (nr 29), vilket godkändes av riksdagen (r. skr. 246), till uttalandet, att behållningen å hästexportberedningens verksamhet icke borde tillföras riksstaten. Samtidigt uttalade jordbruksutskottet, att det syntes lämpligt att viss del av medlen, i händelse av behov, efter särskild prövning skulle få tagas i anspråk för att höja lantbruksmötenas kvalitet eller täcka eventuella underskott.

I övrigt torde rörande frågans tidigare behandling få hänvisas till redogörelsen härför å s. 3—6 i propositionen.

Departementspromemorian.

Vid utformningen av de förslag, som framläggas i promemorian, ha de i propositionen nr 208/1950 gjorda uttalandena tagits såsom utgångspunkt. Det har sålunda förutsatts, att medlen icke skola användas till att ersätta bidrag, som för närvarande utgå å riksstaten, ävensom att vart och ett av de användningssätt, som kunna komma i fråga, skall vara av sådan natur, att medlen åtminstone i huvudsak komma jordbruket som helhet till godo. En uppdelning av medlen för att tillgodose skilda lokala ändamål har därför ansetts icke böra komma i fråga. Ej heller ha medlen ansetts böra splittas på alltför många olika användningsområden.

Såsom ändamål, för vilka medlen lämpligen böra tagas i anspråk, angivas i promemorian främjande av lantbruksmötesverksamheten och exporten av avelsdjur samt stöd åt forsknings- och försöksverksamheten.

Främjande av lantbruksmötesverksamheten. I promemorian framhålles att det stöd, som med anlitan av vinstmedlen bör lämnas lantbruksmötesverksamheten, lämpligen kan ges genom inrättandet av en central utställningstjänst. I viss mån bör en dylik verksamhet, sedan den kommit i gång, kunna bli självfinansierande. Sålunda torde kunna förutsättas, att hyra erlägges för utlånat material. För att igångsätta verksamheten erfordras emellertid ett engångsbelopp, avsett att täcka de ursprungliga anskaffnings- och organisationskostnaderna. Vidare bör ett visst belopp fonderas. Avkastningen av detta belopp och eventuellt även kapitalet eller viss del därav bör få användas till materialets underhåll och komplettering, i den mån inkomsterna av hyresavgifter ej förslå därtill. Förslagsvis bör av vinstmedlen ett belopp av sammanlagt 1 000 000 kronor användas för dessa ändamål. Hur stor del av detta belopp, som skall disponeras för engångskostnader i samband med verksamhetens igångsättande, bör bestämmas av Kungl. Maj:t efter närmare utredning av frågan, lämpligen genom Hushållningssällskapens

förbund. Därest förbundet åtager sig att handha den föreslagna utställningstjänsten, synes även förvaltningen av medlen böra överlämnas åt förbundet. Det förutsättes dock, att närmare föreskrifter rörande dispositionen av medlen skola utfärdas av Kungl. Maj:t. Bland annat bör Kungl. Maj:t meddela bestämmelser rörande den omfattning, i vilken kapitalet skall få tagas i anspråk för verksamheten, och om de villkor, på vilka detta skall få ske.

Export av avelsdjur. I promemorian erinras vidare, att hästexportberedningen i sitt yttrande den 10 februari 1950 över Hushållningssällskapens förbunds förslag angående lantbruksmötesverksamhetens ordnande förordat, att av vinstmedlen ett belopp av förslagsvis 1 000 000 kronor skulle användas till att främja exporten av djur, i första hand avelsdjur. Beredningen hade därvid, såsom framgått av den föregående redogörelsen, framhållit, bland annat, att man enligt dess uppfattning visserligen knappast kunde räkna med någon mera betydande export av bruksdjur. Med hänsyn till det svenska kreatursbeståndets delvis ganska höga kvalitet ansåg den dock en låt vara begränsad men relativt kontinuerlig export av högklassiga avelsdjur och kanske i vissa fall även bruksdjur icke vara utesluten. För en dylik export, som otvivelaktigt skulle verka stimulerande på avelsarbetet, fordrades emellertid enligt beredningen en kostnadskrävande propaganda och upplysning. Åtgärder av denna art hade tidigare strandat på grund av brist på medel hos de sammanslutningar, som närmast hade att tillvarata dessa intressen.

Vad hästexportberedningen sålunda föreslagit är enligt promemorian väl förtjänt att beakta. Härom anföres vidare i promemorian.

Exporten av avelsdjur i egentlig mening har under de senaste decennierna varit av ganska ringa omfattning. Den export av levande djur, som ägt rum under 1930- och 1940-talen, har nämligen i huvudsak avsett dels slaktdjur (på 1930-talet), dels bruksdjur (på 1940-talet). Det bör dock anmärkas att de bruksdjur, som under senare år exporterats, av köparna avsetts att användas såsom avelsdjur. Denna export har varit av icke ringa omfattning. Sålunda ha under åren 1945—1950 bortåt 17 000 nötkreatur och 1 500 svin exporterats. Exporten har ägt rum till Sovjetunionen, Polen, Norge och, i mindre omfattning, till Italien. Enligt vad Sveriges lantbruksförbund uppgivit föreliggande möjligheter att utveckla denna export bland annat till Italien, ehuru densamma för närvarande hämmas av bristande kännedom i köparländerna om de svenska djuren.

En förutsättning för en fortsatt utveckling av exporten synes vara, att man i köparländerna kan sprida ökad kännedom om de svenska djuren och deras kvalitet. Detta skulle kunna ske exempelvis genom att utge broschyrer på vederbörande importlands språk, så att de bli tillgängliga även för jordbrukarna. En dylik reklamverksamhet drar emellertid förhållandevis höga kostnader. Lantbruksförbundet har uppgivit att en 16-sidig broschyr om avelsdjur beräknas kosta 20 000—25 000 kronor för 40 000 exemplar. Hårtill komma övriga kostnader för att upparbeta exporten, vilka likaledes kunna beräknas uppgå till avsevärda belopp. Med hänsyn till det värde, som en export av avelsdjur kan beräknas få för avelsarbetet inom det svenska jordbruket, synes det motiverat att visst stöd lämnas åt denna verksamhet med anlåtande av vinstmedlen.

Av de skäl, som nu anförts, förordas i promemorian, att av vinstmedlen ett belopp av 1 000 000 kronor skall disponeras för att stödja exporten av avelsdjur. Beloppet anses böra avsättas till en särskild fond under förvaltning av en styrelse om fyra ledamöter. Av dessa bör Kungl. Maj:t utse två, däribland ordföranden, och Sveriges lantbruksförbund två. Närmare föreskrifter rörande medlens användning böra utfärdas av Kungl. Maj:t. Av fonden bör icke endast ränteavkastningen utan vid behov även kapitalet få tagas i anspråk. I sistnämnda hänseende bör dock den begränsningen stadgas, att utan särskilt medgivande av Kungl. Maj:t högst en tiondel av kapitalet årligen får tagas i anspråk.

Stöd åt forsknings- och försöksverksamheten. I anslutning till vad som uttalats i propositionen nr 208/1950 föreslås slutligen i promemorian, att återstoden av vinstmedlen, i runt tal 3 400 000 kronor, skall avsättas till en fond för främjande av forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område. Principiellt böra därvid ifrågavarande medel reserveras för sådana uppgifter av större omfattning, vilka äro att anse som engångsutgifter. Vidare böra endast uppgifter av omedelbar praktiskt betydelse för jordbruket ifrågakomma. Det förutsättes sålunda, att den löpande forsknings- och försöksverksamheten även i fortsättningen skall erhålla stöd av staten på samma sätt som hittills. I promemorian anföres härom vidare i huvudsak följande.

För att i någon mån belysa arten av de forskningsuppgifter, som kunna tänkas komma i fråga vid fördelningen av hästexportberedningens vinstmedel, må här endast såsom exempel nämnas undersökningar rörande olika ensilagemetoder samt rörande besprutnings- och andra bekämpningsmedel. Det är sålunda uppgifter, som å ena sidan för sitt genomförande kräva en omfattande arbetsinsats och höga kostnader men där resultaten å andra sidan kunna väntas bli av omedelbar ekonomisk betydelse för jordbruket.

I detta sammanhang kan vidare nämnas, att Svenska husdjurskonsulentföreningen i en till chefen för jordbruksdepartementet ställd skrivelse framställt förslag om att en del av medlen skola användas till forsknings- och försöksverksamhet inom husdjursavelns område. Föreningen har särskilt pekat på förekomsten dels av en ärftligt betingad ofruktsamhet hos den kulliga boskapen i Norrland, dels av olika slag av s. k. letala fosterbildningar hos den svenska låglandsboskapen. För studium av bland annat dessa företeelser skulle enligt föreningens förslag inrättas avelsgårdar i statlig regi i norra och södra Sverige.

Forsknings- och försöksuppgifterna på husdjursavelns område äro givetvis av den betydelse, att de väl förtjäna att komma i fråga vid fördelningen av ifrågavarande vinstmedel. Däremot synes det tveksamt, huruvida dessa medel böra användas för inrättandet av institutioner, som på något längre sikt komma att erfordra anslag av statsmedel i vanlig ordning. Som en allmän regel vid medlens användning synes nämligen böra gälla, att bidrag från desamma icke skola binda staten för utgifter på budgeten, sedan den speciella forskningsuppgift genomförts, för vilken bidraget lämnats.

Som ett ytterligare exempel på ifrågakommande forskningsuppgifter kan nämnas undersökningar rörande den smittosamma blodbristen hos hästar.

Det kan givetvis icke bli fråga om att i denna promemoria söka verkställa

någon, egentlig inventering eller än mindre någon gradering av de forskningsuppgifter, som böra kunna komma i fråga vid fördelningen av vinstmedlen. Nu uppräknade forskningsuppgifter äro endast några på måfå valda exempel. Det forde dock redan av denna exemplifiering framgå, att betydande fördelar för det svenska jordbruket skulle kunna vinnas genom att till forsknings- och försöksverksamhet avsättes en förhållandevis betydande del av vinstmedlen. En dylik disposition av medlen synes också stå i god samklang med principen att desamma böra användas till ändamål, som komma jordbruket som helhet till godo.

Beträffande fondens förvaltning föreslås i promemorian, att den skall omhänderhas av statskontoret. För fonden bör inrättas en särskild styrelse av sju personer, som böra utses av Kungl. Maj:t. Av styrelsens ledamöter böra tre tillsättas efter förslag av respektive Hushållningssällskapens förbund, Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet Landsbygdens folk samt tre efter förslag av respektive jordbrukets forskningsråd, lantbrukshögskolans och veterinärhögskolans lärarråd.

I övrigt förutsättes i promemorian, att närmare bestämmelser rörande fondens förvaltning och användning skola utfärdas av Kungl. Maj:t. I tillämpliga delar anses härvid de den 30 december 1946 fastställda grundstadgarna för fonden för skoglig forskning kunna tjäna som förebild. Beträffande medlens användning bör sålunda gälla, att såväl löpande utgifter under viss tid som engångskostnader för forskningsverksamhet skola kunna bestridas av fondens medel. Styrelsen bör vidare ha möjlighet att själv vidtaga åtgärder för att viss forskningsverksamhet skall komma i gång.

Slutligen framhålles i promemorian att icke endast fondens ränteavkastning utan vid behov även dess kapitaltillgångar böra kunna tagas i anspråk för de avsedda ändamålen. I sistnämnda hänseende bör dock den begränsningen föreskrivas, att fondens kapital endast efter medgivande av Kungl. Maj:t får tagas i anspråk i sådan utsträckning att fonden nedgår under 2 000 000 kronor.

Yttrandena.

De förslag till dispositionen av hästexportberedningens vinstmedel, som framlagts i departementspromemorian, ha *i huvudsak tillstyrkts eller lämnats utan erinran i flertalet remissyttranden*. I åtskilliga yttranden ha dock gjorts erinringar beträffande den ifrågasatta fördelningen av medlen på olika ändamål eller angivits ytterligare ändamål, för vilka medlen böra kunna användas.

Förslaget om stöd åt exporten av avelsdjur tillstyrkes eller lämnas utan erinran av *lantbruksstyrelsen, jordbrukets forskningsråd, veterinärhögskolans lärarkollegium, styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök jämte försökskollegiet och lärarkollegiet, Hushållningssällskapens förbund samt lantbruksakademien. Hushållningssällskapens förbund* framhåller härvid att det synes vara av värde för jordbruket,

om möjligheterna till export av avelsdjur på olika sätt kunna främjas och understödjas. Då det torde taga avsevärd tid att upparbeta några mera beständiga marknader, måste åtgärder i sådant avseende genomföras på längre sikt.

Däremot uttala *statskontoret, riksräkenskapsverket, statens jordbruksnämnd, Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet Landsbygdens folk* anmärkningar mot förslaget i skilda hänseenden.

Sveriges lantbruksförbund anser, att medlen i fonden för exporten av avelsdjur böra ökas till minst 1 500 000 kronor samt att fondens användningsområde bör utsträckas att omfatta även marknadsundersökningar och därmed jämförbara exportfrämjande åtgärder för övriga jordbruksprodukter. Förbundet anför härom i huvudsak följande.

Förslaget om avsättande av en särskild fond om 1 000 000 kronor för främjandet av exporten av avelsdjur står i nära sammanhang med såväl hästexportberedningens verksamhet som med sättet för vinstmedlens uppkomst. Under åren omedelbart efter kriget ägde en förhållandevis ansevärd export av bättre bruksdjur rum till flera länder, vilkas boskapsbestånd starkt decimerats under kriget. Dessa bruksdjur voro av köparna avsedda att användas i avelsarbetet. Efter hand som behovet täcktes utomlands, minskade köpintresset och sedan 1948 ägde ingen export rum förrän hösten 1950, då de utländska uppköpen gällde avelsdjur av svensk medelklass. Med hänsyn till den stimulerande verkan en kontinuerlig export av avels- och bättre bruksdjur skulle utöva på det inhemska avelsarbetet, är det mycket angeläget, att varje åtgärd ägnad att främja och underlätta en sådan export vidtages. Inom flera länder i Syd- och Östeuropa kommer för lång tid framåt att finnas behov av avelsdjur av allt högre kvalitet. Erfarenheterna från den medverkan, som från förbundets sida lämnats vid exporten såväl tidigare som under år 1950, visa mycket tydligt, att denna för närvarande i mycket stor utsträckning hämmas av bristande kännedom om de svenska djuren. Dessa ha fördenskull svårt att hävda sig i konkurrensen med de mera kända danska och holländska djuren, ehuru de svenska ur kvalitets- och prissynpunkt äro fullt jämbördiga. För att kunna vidare utveckla denna export är det därför erforderligt, att man hos de utländska köparna kan sprida kännedom om de svenska djuren och deras egenskaper.

En sådan propaganda och upplysningsverksamhet måste nå de enskilda bönderna för att bli effektiv. Då detta kräver avsevärda kostnader, har verksamheten hitintills icke kunnat komma till utförande på grund av brist på medel hos de sammanslutningar, som närmast ha att tillvarata dessa intressen. Förbundet har därför med tillfredsställelse tagit del av promemorians förslag.

Förbundet vill emellertid samtidigt ifrågasätta om det icke vore lämpligt att utöka de exportfrämjande åtgärderna till att omfatta samtliga jordbruksprodukter, för vilka framdeles exportöverskott kan beräknas uppstå. Enligt 1947 års jordbruksprogram skall visserligen en balanserad självförsörjning ligga till grund för produktionsinriktningen och export i princip endast äga rum för att finna avsättning för de smärre tillfälliga överskott, som förutsågos efter hand komma att uppträda inom olika produktionsgrenar. Erfarenheterna från de senaste åren ha emellertid påvisat de avsevärda svårigheter, som finnas att reglera den totala jordbruksproduktionen dithän, att en ungefärlig överensstämmelse samtidigt kan åvägbringas in-

om alla olika grenar av produktion och konsumtion. Även om man med ökad erfarenhet framdeles kan komma närmare det mål, som 1947 års jordbruksprogram fastställt, torde det vara uppenbart, att man också under kommande år måste räkna med överskott av vissa produkter, medan i fråga om andra ett underskott samtidigt kommer att föreligga. Med hänsyn till att dylika överskott som regel bli temporära förteelser, beroende på ett oregelbundet inhemskt skördeutfall och långsamt verkande prisreglerande åtgärder, uppstå helt naturligt ofta betydande svårigheter att finna lämpliga marknader utomlands för avsättning.

Andra livsmedelsexporterande länder äga därvidlag i sina anmärkningsvärt många kommersiellt inriktade lantbruksattachéer med placering i alla importländer av någon betydelse en god fortlöpande informationskälla rörande marknadsläget utveckling. Dessa länder ha fördenskull utmärkta möjligheter att snabbt utnyttja prisändringar och plötsliga försäljningsmöjligheter. En utväg att minska det handikap, som härigenom för närvarande belastar de svenska exportörerna gentemot deras utländska konkurrenter, vore att med jämna mellanrum företaga marknadsundersökningar på potentiella exportmarknader. Erfarenheterna från de senaste årens svenska export ha visat, att behovet av att i tid företaga marknadsundersökningar är mycket stort. Dessa skulle vara av ett särskilt värde, när det gäller att finna en snabb avsättning för som regel svårlagrade livsmedel till bästa möjliga priser. Vidare är det med hänsyn till den allt större betydelse, som konsumenterna fästa vid kvalitet, smak, förpackningar etc., ävensom till de livsmedelshygieniska och veterinära bestämmelser, som finnas i olika länder, angeläget att genom sådana marknadsundersökningar också kunna i god tid vinna kännedom härom. Då mera omfattande marknadsundersökningar av denna art hittills icke utförts inom jordbruket, saknas för närvarande uppgifter om de kostnader man skulle behöva räkna med härför. En viss ledning synes man dock kunna få av storleken på de statsanslag, som årligen lämnas industrien för undersökningar av liknande art och som i genomsnitt för varje särskild marknad belöpa sig på 50 000 kronor. Med hänsyn till att landet för närvarande har ett överskott av jordbruksprodukter att avsätta utomlands synes det angeläget, att dylika exportbefrämjande marknadsundersökningar snarast komma till stånd. För att kunna få en snabb uppfattning om förhållandena i olika länder och möjliggöra en jämförelse av förutsättningarna för export till dessa, synes det nödvändigt, att under de närmaste två åren tre—fyra olika marknadsundersökningar årligen kunna utföras, medan det i fortsättningen torde bli till fyllest med i regel en mera omfattande undersökning per år. En sådan plan skulle under de första åren medföra årliga kostnader av cirka 150 000—200 000 kronor för att därefter komma att belöpa sig till genomsnittligen omkring 100 000 kronor per år.

Hästexportberedningens vinstmedel ha tillkommit under en för svenskt jordbruk gynnsam exportperiod. Det synes nu med hänvisning till vad nyss anförts riktigt och lämpligt, att en del av dessa medel avsättas till en fond för exportbefrämjande åtgärder till förmån för det svenska jordbruket vid de tidpunkter, då läget på exportmarknaden icke är lika gynnsamt. Vidare är det uppenbarligen av största intresse för hela landet, att de överskott, som även framgent inom jordbruksprogrammets ram torde vara att förvänta, kunna avsättas utomlands till fördelaktiga priser.

Liknande synpunkter anföras av *Riksförbundet Landsbygdens folk* och av *en reservant inom jordbrukets forskningsråd, lantbrukaren S. B. Norup*. Även *statens jordbruksnämnd* anser, att fondens användningsområde bör

utvidgas, dock utan att dess medel därför skola ökas. Nämnden föreslår sålunda, att fonden skall få användas jämväl för marknadsundersökningar och reklamverksamhet beträffande export av goda bruksdjur samt kött och fläsk.

Vad slutligen gäller det föreslagna stödet åt forsknings- och försöksverksamheten har i *remissyttrandena allmänt tillstyrkts*, att sådant stöd skall utgå. *Lantbruksakademien* understryker, att jordbruksforskningen nu är i sådant behov av ökade anslag, att detta ändamål måste sättas främst. Resurserna ha nämligen hittills varit så svaga, att bearbetningen av för det praktiska jordbruket synnerligen betydelsefulla uppgifter i åtskilliga fall måst antingen uppskjutas eller bedrivas med alltför liten intensitet. Även *jordbrukets forskningsråd* uttalar, att forsknings- och försöksverksamheten bör erhålla huvudparten av medlen.

Beträffande frågan, vilka uppgifter inom forsknings- och försöksverksamheten som böra få stöd, framhålla *lantbrukshögskolans lärarkollegium* samt *försökskollegiet*, att det utöver dem som omnämnas i departementspromemorian torde finnas betydelsefulla uppgifter, som böra understödjas av ifrågavarande medel. Försökskollegiet anför, att det bör få ankomma på styrelsen för den föreslagna fonden att pröva angelägenhetsgraden av de skilda uppgifterna.

Hushållningssällskapens förbund anmärker, att den anskaffning av försöksutrustning m. m., som äger rum i samband med sällskapens förvärv av försöksgårdar, torde vara ett sådant ändamål, som bör stödjas med ifrågavarande medel.

Slutligen anger *statens jordbruksnämnd* vissa forsknings- och försöksuppgifter, som böra ifrågakomma i första hand, samt föreslår i samband därmed en uppdelning av medlen. Härom anför nämnden i huvudsak följande.

Av allra största betydelse är att en grundlig utredning verkställes för att utröna vilka ensilagemetoder som äro de lämpligaste. Härom råda bland vetenskaps- och försöksmännen olika uppfattningar. Vissa anse sålunda, att bästa resultat erhållas i höga tornsilos vid inläggning av grönmassan utan tillsats av konserveringsmedel. Anläggningar av detta slag kräva betydande kapital. Andra mena, att ett gott resultat säkrare erhålles vid ensilering med tillsats av särskilda konserveringsmedel, t. ex. A. I. V.-vätska. I det senare fallet tillkommer, att ensileringen med fördel kan ske i gropsilo eller låga silobyggnader ovan jord. Med hänsyn till att önskemålet att i största utsträckning begränsa importen av fodermedel framtvingar en ökad ensilageverksamhet och då risken för felinvesteringar för att tillgodose detta vid nuvarande ovisshet på området är mycket stor, synes det vara av stor betydelse, att utredningen blir grundlig och snarast kommer till stånd. Enligt upplysning av överinspektören för försöksväsendet vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök torde en grundlig undersökning för att få fram den bästa ensilagemetoden taga en tid av cirka fem år. Den årliga kostnaden uppskattas till i medeltal 200 000 kronor. Nämnden föreslår därför, att ett belopp av 1 000 000 kronor skall ställas till förfogande för ändamålet. Beloppet synes såsom en särskild fond böra förvaltas av lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök. Undersökningen torde enligt närmare direktiv av Kungl. Maj:t böra utföras under ledning av överinspektören för försöksväsendet.

Återstoden av det för forsknings- och försöksverksamhet avsedda beloppet bör användas för sådana ändamål, som angivits i promemorian. Nämnanden vill därvid särskilt understryka behovet av undersökning rörande bekämpningen av ogräs, skadeinsekter och svampsjukdomar med kemiska medel genom besprutning och bepudring av växande grödor samt betning av utsäde. Härvid må också nämnas utforskning för praktisk användning av gröningshämmande preparat för matpotatis.

Vidare ifrågasätter *Hushållningssällskapens förbund*, huruvida icke av vinstmedlen bör utgå stöd även till hästaveln. Kostnaderna för sådant stöd skulle i så fall bestridas av den del av medlen, som avses för forsknings- och försöksverksamheten. Förbundet erinrar i detta sammanhang om att under senare år framställningar gjorts om statsbidrag till uppehållande av ardennerhingstföreningarnas verksamhet men att medel för ändamålet icke kunnat anvisas. Ett stöd till dylika föreningar bör dock — med hänsyn till önskvärdheten att få en riktig anpassning av antalet hingstar i landet för framtida behov — icke få generell karaktär utan utgå endast i begränsad omfattning till sådana hingstföreningar, vilkas verksamhet är förtjänt av att upprätthållas.

Vad angår organisationen av ifrågavarande stöd har förslaget, att de till forsknings- och försöksverksamheten avsedda medlen skola avsättas till en fond med en särskild styrelse, utöver vad som redan anförts blivit föremål för erinringar i flera yttranden.

Jordbrukets forskningsråd framhåller sålunda, att rådet och fondens styrelse skulle komma att få mycket likartad verksamhet och att de uppgifter, som enligt förslaget skola tillkomma fondens styrelse, i stället böra uppdragas åt rådet.

Veterinärhögskolans lärarkollegium ansluter sig till forskningsrådets uppfattning.

En ledamot av forskningsrådet, lantbrukaren S. B. Norup, har anmält skiljaktig mening i denna fråga. Han erinrar att de i departementspromemorian angivna principerna syfta till en omedelbar forskning beträffande vissa engångsuppgifter. Detta måste tolkas så att medlen inom en viss, relativt begränsad tidsperiod skola anvisas för de forskningsändamål, som befinnas lämpliga, så att resultaten därav snarast skola kunna komma det praktiska jordbruket till godo. Under dessa förutsättningar synes en särskild fond, i vilket begrepp ligger att medlen användas efter hand under en längre tidsperiod, varken erforderlig eller lämplig. På grund av forskningsuppgifternas engångskaraktär bör i stället förvaltningen av medlen oinskränkt och utan vidare prövning av Kungl. Maj:t överlämnas till en särskild styrelse med den sammansättning, som föreslagits i promemorian. Den av forskningsrådet uttryckta farhågan om dubbelarbete — när denna styrelse och rådet skulle få mycket likartad verksamhet — synes ej heller grundad, eftersom styrelsens verksamhet skulle omfatta endast vissa starkt avgränsade forskningsuppgifter att genomföras snarast möjligt, medan rådets uppgifter äro av mera permanent och långsiktig karaktär, omfattande alla slag av forskning,

som nu och framgent fordras för jordbruksnäringens framåtskridande. Liknande synpunkter anföras av *Sveriges lantbruksförbund*.

Lantbruksakademien anser skäl finnas för att låta frågor rörande medlens användning omhänderhavas av den på området redan verksamma organisationen — jordbrukets forskningsråd. Därigenom skulle särskilda administrationskostnader till största delen kunna inbesparas. Med hänsyn till det sätt, på vilket vinstmedlen uppkommit, anser sig dock akademien icke böra avstyrka förslaget om inrättande av en särskild styrelse.

Nio reservanter inom akademien föreslå, att handläggningen av nyssnämnda frågor skall enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande överlämnas åt jordbrukets forskningsråd. Härvid anföras de bland annat följande.

Genom den föreslagna särskilda styrelsen för fonden skulle jordbrukets organisationer och det praktiska jordbruket bli starkare representerade vid behandlingen av frågor rörande anslag ur fonden än om handläggningen av dessa utan särskilda förbehåll uppdrages åt forskningsrådet. Ett önskemål om starkare inflytande från det praktiska jordbruket på behandlingen av dessa frågor är berättigat. Ett sådant önskemål skulle emellertid kunna tillgodoses genom att lämpligt antal representanter för det praktiska jordbruket förordnades att deltaga i behandlingen och besluten inom forskningsrådet rörande sådana frågor. Det är vidare lämpligt, att medlens användning för speciella ändamål säkerställs genom särskilda bestämmelser.

Beträffande en närmare redogörelse för yttrandena torde utskottet få hänvisa till s. 12—22 i propositionen.

Departementschefen.

Departementschefen har anfört följande.

»Hästexportberedningens verksamhet har numera helt avvecklats. Det synes under sådana förhållanden lämpligt att slutlig ställning nu tages till frågan om dispositionen av återstoden av den vinst, som uppkommit å beredningens verksamhet.

Beträffande principerna för användningen av dessa vinstmedel vill jag först erinra om att 1950 års riksdag anslutit sig till den i propositionen nr 208/1950 uttalade uppfattningen, att medlen böra användas så att jordbruket som helhet får nytta därav genom insats på områden, där anslag icke kunna erhållas å riksstaten. Härjämte bör enligt min mening beaktas, att man bör undvika sådana dispositioner, som kunna tänkas komma att medföra anspråk på statsanslag, sedan ifrågavarande medel förbrukats. Man bör sålunda, såsom statskontoret framhållit, icke använda dem för att inrätta institutioner av något slag.

De förslag rörande dispositionen av medlen, som framlagts i den förut återgivna promemorian, synas godtagbara ur nu nämnda synpunkter. Även i övrigt finner jag, i likhet med flertalet remissinstanser, förslagen lämpligt avvägda. Jag tillstyrker därför desamma med allenast ett par smärre jämkningar.

Jag förordar sålunda till en början, att ett belopp av 1 000 000 kronor skall användas för stöd åt lantbruksmötesverksamheten på i huvudsak det sätt, som förordats i promemorian. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag från Hushållningssällskapens förbund meddela närmare bestämmelser rörande dispositionen av beloppet.

I anslutning härtill torde jag få upptaga den i några remissyttranden berörda tanken på att anlita ifrågavarande medel för att inrätta särskilda maskinutställningar. Jag delar uppfattningen att dylika utställningar skulle kunna vara av stort värde för jordbrukarna. Samtidigt finner jag det emellertid uppenbart att kostnaderna för att få till stånd och vidmakthålla desamma skulle komma att uppgå till betydande belopp. Såvida ej en avsevärd del av vinstmedlen skulle avsättas för detta ändamål, måste man därför enligt min mening räkna med att efter hand även rätt stora bidrag av statsmedel skulle bli erforderliga. Behovet av rådgivning torde vidare för de allra flesta jordbrukarna lättare kunna tillgodoses genom en hänvändelse till hushållningssällskapets maskinkonsulent eller maskininstruktör. Det kan slutligen i detta sammanhang framhållas, att den verksamhet, som bedrivs vid statens maskin- och redskapsprovningsanstalter, uppenbarligen är av helt annan karaktär än den individuella rådgivningsverksamhet, som skulle förekomma vid de ifrågasatta maskinutställningarna. Av de skäl, som nu anförts, anser jag mig icke kunna biträda detta förslag.

Jag tillstyrker vidare förslaget att en del av medlen skall avsättas till en särskild fond för främjande av exporten av avelsdjur. Fonden torde, på sätt i promemorian anförts, bära förvaltats av en styrelse om fyra ledamöter, av vilka Kungl. Maj:t utser två, däribland ordföranden, och Sveriges lantbruksförbund två.

I några yttranden har förordats, att fonden även skulle få användas för att bestrida kostnaderna för marknadsundersökningar och andra åtgärder för främjande av exporten av olika slag av jordbruksprodukter. I samband därmed har även påyrkats, att det belopp, som skulle avsättas till fonden, skulle höjas. Det skäl, som enligt min mening främst talar för att exporten av avelsdjur bör stödjas i nu angiven ordning är emellertid, att de sammanlutningar, som närmast ha att tillvarataga exportintresset beträffande livdjur, icke ha de ekonomiska resurser, som erfordras för att genom propaganda och på annat sätt bygga upp en exportmarknad. Detta skäl föreligger uppenbarligen icke beträffande sådana produkter som exempelvis smör, köttvaror och ägg. Jag anser därför att fondens användningsområde, i överensstämmelse med vad som föreslagits i promemorian, i princip bör begränsas till att avse export av avelsdjur. Eftersom gränsen mellan avelsdjur och bruksdjur är flytande, bör dock även exporten av bruksdjur kunna stödjas i nu angiven ordning.

Det belopp, som skall avsättas till fonden, synes lämpligen kunna bestämmas till 1 000 000 kronor. Vad i promemorian anförts om dispositionen av fondens kapitaltillgångar har icke givit mig anledning till erinran. Likaså kan jag godtaga vad riksräkenskapsverket anført om placeringen av fondens medel.

Återstoden av vinstmedlen — efter avdrag av vad som enligt beslut av 1944 års riksdag skall användas för byggnadsarbeten vid veterinärinrättningen i Skara och för forskningar rörande hovsjukdomar — uppgår till i runt tal 3 400 000 kronor. Detta belopp bör enligt min mening, i överensstämmelse med vad som föreslagits i promemorian och tillstyrkts i så gott som samtliga yttranden, avsättas till en fond för främjande av forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område. Fonden torde bära förvaltas av statskontoret. Beträffande rätten att besluta om användningen av de medel, som sålunda bära ställas till förfogande för forsknings- och försöksverksamheten, ha delade meningar framkommit i yttrandena. Medan flertalet remissinstanser anslutit sig till den i promemorian uttalade åsikten att fonden bör stå under ledning av en särskild styrelse och att denna styrelse skall äga besluta om anslag ur fonden, har i ett par yttranden uttalats den meningen, att medlen bära få disponeras av jordbrukets forskningsråd. Skäl kunna otvivelaktigt anföras för båda ståndpunkterna. Av utslagsgivande betydelse synes mig emellertid vara, att dispositionen av ifrågavarande medel i vissa avseenden väsentligt kommer att avvika från dispositionen av det i riksstaten upptagna anslaget till främjande av forskning på jordbrukets område. Det gäller här i främsta rummet att åstadkomma en omfattande men relativt kortvarig insats på speciella områden av särskilt stor betydelse för jordbruket. Både med hänsyn härtill och i betraktande av det sätt, på vilket medlen erhållits, synes vidare det praktiska jordbruket bära äga ett betydande inflytande vid fördelningen. Dessa synpunkter tala enligt min mening för det förra alternativet. Jag anser alltså, att fonden bör stå under ledning av en särskild styrelse med den sammansättning, som angivits i promemorian. I anslutning till vad som påpekats i några yttranden torde dock i stället för lantbrukshögskolans lärarkollegium styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök bära avgiva förslag beträffande en ledamot i styrelsen.

Även om jag sålunda ej ansett mig kunna förorda, att jordbrukets forskningsråd skulle få befogenhet att besluta rörande användningen av ifrågavarande medel, vill jag emellertid framhålla vikten av att ett nära samarbete äger rum mellan fondens styrelse och forskningsrådet. För att kostnaderna för administrationen av fonden skola kunna hållas på lägsta möjliga nivå torde det vidare bära undersökas, huruvida ej forskningsrådets kansliorganisation kan utnyttjas även för fondens räkning.

Med anledning av vad i några yttranden anförts rörande den utsträckning, i vilken fondens kapitaltillgångar bära få tagas i anspråk, vill jag allenast understryka, att avsikten ej bör vara att skapa ett permanent stödorgan. Avgörande för den takt, i vilken medlen bära förbrukas, bör i stället vara arten och omfattningen av de problem, som påkalla en lösning.

Det torde icke vara påkallat att här närmare ingå på frågan, vilka forsknings- och försöksuppgifter som bära erhålla stöd i nu ifrågavarande ordning. Denna fråga bör i stället allsidigt prövas av fondens styrelse. För egen del vill jag nu allenast framhålla, att av de olika uppgifter, som nämnts i

promemorian, särskilt undersökningar rörande olika ensilagemetoder samt angående olika besprutnings- och bekämpningsmedel uppenbarligen äro av den allra största betydelse för jordbruket. Att, såsom statens jordbruksnämnd ifrågasatt, i förväg reservera ett särskilt belopp för dylika undersökningar synes dock icke lämpligt. Forskning rörande den smittsamma blodbristen hos hästar synes vidare, både med hänsyn till frågans vikt och till medlens ursprung, vara en arbetsuppgift, som bör kunna stödjas medelst anslag ur fonden. Att utbetala årliga bidrag till ardennerhingstföreningar skulle däremot enligt min mening icke överensstämma med syftet med fonden.»

Utskottet.

I enlighet med de riktlinjer, som godkändes av föregående års riksdag, torde hästexportberedningens vinstmedel böra disponeras så, att jordbruket som helhet får nytta därav genom insatser på områden, där anslag icke kunna erhållas å riksstaten. Såsom departementschefen anfört bör man härvid även undvika sådana medelsdispositioner som, sedan medlen förbrukats, kunna tänkas medföra krav på fortsatt stöd från statens sida.

Med utgångspunkt från nu angivna principer finner utskottet sig till en början kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, att av de disponibla vinstmedlen — utgörande i runt tal 5 400 000 kronor — ett belopp av 1 000 000 kronor skall tagas i anspråk för stöd åt lantbruksmötesverksamheten. Det torde böra överlämnas åt Kungl. Maj:t att, efter förslag av Hushållningssällskapens förbund, meddela närmare bestämmelser om användningen av detta belopp.

I fråga om återstoden av vinstmedlen — omkring 4 400 000 kronor — förordas i propositionen, att av detta belopp skola skapas två särskilda fonder. Till den ena fonden, vilken avses till främjande av exporten av avelsdjur och bruksdjur, föreslås skola avsättas 1 000 000 kronor, medan till den andra fonden, som skulle ha till syfte att främja forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område, borde överföras resterande belopp, cirka 3 400 000 kronor.

Gentemot Kungl. Maj:ts förslag i denna del ha invändningar framställts i motionerna I: 464 och II: 598 samt I: 466 och II: 599. I sistnämnda två motioner yrkas sålunda, dels att 3 400 000 kronor skola reserveras till en fond för främjande av exporten av samtliga de jordbruksprodukter, av vilka exportöverskott kan väntas uppkomma, dels att till nämnda forsknings- och försöksverksamhet skola avsättas allenast 1 000 000 kronor. Framställningen i motionerna I: 464 och II: 598 innebär å sin sida den ändringen i Kungl. Maj:ts förslag, att de till fonden för forsknings- och försöksverksamhet avsedda medlen skola minskas med 500 000 kronor. Detta belopp föreslås i stället skola disponeras till understöd åt ardennerhingstföreningar och hushållsgillen som äro hingsthållare.

Utskottet anser, att skäl i och för sig kunna åberopas för att stöd skall lämnas åt nyssnämnda sammanslutningar på hästavelns område. Med hänsyn till de principer för dispositionen av ifrågakommande vinstmedel, som utskottet angivit i det föregående, kan det emellertid ifrågasättas, om dessa medel lämpligen böra tagas i anspråk för ett så speciellt ändamål som här avses. Utskottet vill i detta sammanhang även erinra, att utskottet i sitt utlåtande nr 27 till årets riksdag hemställt, att riksdagen måtte göra framställning hos Kungl. Maj:t om en utredning rörande de åtgärder, som böra vidtagas för att åstadkomma en hästavel, motsvarande landets behov. Innan denna utredning verkställts synes det icke vara möjligt att objektivt bedöma frågan, huruvida förevarande sammanslutningar böra komma i åtnjutande av särskilt stöd. Utskottet finner sig därför icke kunna biträda yrkandet i motionerna I: 464 och II: 598.

Enligt utskottets mening skulle det vara av stort värde för jordbruket i dess helhet om en ökad utförsel av avelsdjur kunde komma till stånd. De organisationer, som närmast ha att tillvarata exportintresset beträffande livdjur, sakna emellertid — såsom departementschefen även framhållit — ekonomiska möjligheter att på ett effektivt sätt främja detta intresse. Utskottet finner det därför angeläget, att viss del av ifrågakommande vinstmedel avsättes till en fond för stöd åt nämnda export. Det synes däremot icke böra ifrågakomma att med dessa medel stödja exporten inom de produktionsgrenar, där försäljningen omhändervägs av sammanslutningar, som själva äga resurser att bygga upp en exportmarknad. Ur angivna synpunkter torde övervägande skäl tala för att fonden i huvudsak endast skall användas till stöd åt exporten av avelsdjur. Utskottet finner sig således icke kunna biträda den i motionerna I: 466 och II: 599 gjorda hemställan, att fonden skall avse utförsel av samtliga jordbruksprodukter. Med hänsyn till svårigheten att fastställa en gräns mellan avelsdjur och bruksdjur torde stödet dock även böra omfatta exporten av bruksdjur.

Mot yrkandet i sistnämnda två motioner talar även den omständigheten, att ett bifall till detsamma skulle innebära, att endast ett relativt ringa belopp kunde ställas till förfogande för forsknings- och försöksverksamhet på jordbrukets område. På detta område föreligger ett stort antal omfattande problem, vilkas lösning kan väntas medföra värdefulla resultat. Utskottet anser det därför önskvärt, att medel för nämnda ändamål ställas till förfogande i all den utsträckning som kan befinnas möjlig.

Med beaktande av nu anförda synpunkter har utskottet funnit, att Kungl. Maj:ts förslag i förevarande del innebär en lämplig avvägning av de olika medelsbehov som göra sig gällande i ärendet. I enlighet härmed tillstyrker utskottet alltså, att av ifrågakommande vinstmedel — utöver det belopp som avses till lantbruksmötesverksamheten — 1 000 000 kronor skola avsättas till en fond för främjande av exporten av avelsdjur och bruksdjur samt att återstående belopp, omkring 3 400 000 kronor, skall reserveras till en fond för främjande av forsknings- och försöksverksamheten på jordbru-

kets område. Utskottet har intet att erinra mot vad i propositionen uttalats rörande fondernas förvaltning.

Kungl. Maj:ts framställning föranleder ej heller i övrigt någon erinran från utskottets sida.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning ävensom med avslag å motionerna I: 464 och II: 598 samt I: 466 och II: 599, medgiva att hästexportberedningens vinstmedel må användas i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som angivits i propositionen.

Stockholm den 16 maj 1951.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Alfred Andersson, Anderberg, Carl Sundberg, Jon Jonsson, Hjalmar Nilsson, Lars Andersson, Björck*, Mossberger och Snygg*; samt

från andra kammaren: herrar Johnsson i Kastanjegården, Andersson i Hyssna, Hæggbloom, Jonsson i Järvsand och Ahlsten, fru Eriksson i Hallstahammar, herrar Svensson i Vä, Netzén*, Lindström och Kollberg*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Tjällgren, Carl Sundberg, Hjalmar Nilsson, Hæggbloom, Ahlsten* och *Lars Andersson*, vilka ansett att utskottet bort biträda yrkandet i motionerna I: 464 och II: 598 samt att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»I enlighet — — — (lika med utskottet) — — — statens sida.

Med utgångspunkt — — — (lika med utskottet) — — — detta belopp.

I fråga — — — (lika med utskottet) — — — 3 400 000 kronor.

Gentemot Kungl. Maj:ts — — — (lika med utskottet) — — — äro hingsthållare.

Utskottet anser, att starka skäl tala för att viss del av hästexportberedningens vinstmedel skall användas till stöd åt hingstföreningarna, som för närvarande befinna sig i stort behov av ekonomisk hjälp. Dessa medel ha uppkommit genom försäljning till utlandet av inom landet uppfödda hästar. Det synes därför innebära ett rimligt krav på rättvisa, att medlen i första hand komma den produktionsgren till godo, genom vars verksamhet medlen

kunnat hopsamlas. Härtill kommer, att hästavelns upprätthållande måste anses vara av allmän betydelse för landet.

I detta sammanhang vill utskottet även erinra, att utskottet i sitt utlåtande nr 27 till årets riksdag hemställt, att riksdagen måtte anhålla hos Kungl. Maj:t om en utredning rörande de åtgärder, som böra vidtagas för att åstadkomma en hästavel, motsvarande landets behov. Med hänsyn till det nuvarande ogynnsamma läget på hästavelns område och i avvaktan på de förslag till stödåtgärder, som kunna föranledas av nämnda utredning, synes det icke vara lämpligt att frånhända hästaveln de möjligheter till hjälp som nu erbjuda sig. I anledning av motionerna I: 464 och II: 598 vill utskottet därför förorda, att av ifrågavarande vinstmedel ett belopp av 500 000 kronor skall användas till stöd åt föreningar eller hushållsgillen, som hålla hingst av ardenerras eller nordsvensk ras. Beloppet torde böra ställas till lantbruksstyrelsens förfogande, att efter förslag av vederbörande hushållningssällskap disponeras för utbetalande av understöd till de av nämnda sammanslutningar, som främst äro i behov därav. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter rörande beloppets användning.

Enligt utskottets — — — (lika med utskottet) — — — av bruksdjur.

Mot yrkandet — — — (lika med utskottet) — — — befinnas möjlig.

Med beaktande av anförda synpunkter förordar utskottet, att av ifrågavarande vinstmedel — utöver de belopp som avses till lantbruksmötesverksamheten och hästaveln — 1 000 000 kronor skola avsättas till en fond för främjande av exporten av avelsdjur och bruksdjur samt att återstående belopp, omkring 2 900 000 kronor, skall reserveras till en fond för främjande av forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område. Utskottet har intet att erinra mot vad i propositionen uttalats rörande fondernas förvaltning.

Kungl. Maj:ts framställning föranleder i övrigt icke någon erinran från utskottets sida.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning samt motionerna I: 464 och II: 598 ävensom med avslag å motionerna I: 466 och II: 599, medgiva att hästexportberedningens vinstmedel må användas i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som utskottet angivit i det föregående.»